

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

1 (15)

Sisällysluettelo

■ Tiivistelmä	1
■ Taustaa	1
■ Maksutulon kehitys	2
■ Markkinaosuudet	3
■ Asiakasryhmäkohtaiset tunnusluvut	4
■ Liikennevakuutuksen tulos	6
■ Tunnusluvut	12
■ Liitteet	13

Tiivistelmä

Liikennevakuutuksen vakuutusmaksujen taso on hinnoittelunäkökulmasta ollut turvaava. Maksutulo vuonna 2012 oli 790 miljoonaa euroa. Maksutulo kasvoi noin neljä prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos suhteessa maksutuloon oli 13 prosenttia vuonna 2012, kun se tarkastelujaksolla 2003–2012 oli keskimäärin yhdeksän prosenttia.

Liikennevakuutuksen toteutunut tulos vuonna 2012 oli tarkastelujakson paras, 36 prosenttia suhteessa maksutuloon. Yhtiökohtaisesti tuloksissa oli kuitenkin huomattavia eroja. Koko tarkastelujaksolla tulosprosentti oli keskimäärin yli kymmenen, joten vakuutusliike on ollut vakuutusyhtiöille keskimäärin kannattavaa. Vakuutustoimintaan sitoutuneelle pääomalle saatu tuotto oli tarkastelujaksolla keskimäärin 19 prosenttia.

Liikennevakuutuksen yhteenlaskettu yhdistetty kulusuhde oli vuonna 2012 alle sadan ensimmäisen kerran tarkastelujakson aikana. Yhdistetyissä kulusuhteissa on ollut kuitenkin asiakasryhmittäisiä eroja: luvanvaraisen liikenteen liikennevakuutusmaksut ovat olleet kustannuksiinsa nähden keskimäärin halvimpia ja vastaavasti yksityishenkilöiden vakuutusten maksut kalleimpia.

Finanssivalvonnan julkaisema selvitys liikennevakuutuksesta perustuu vuosilta 2003–2012 kerättyyn aineistoon. Aineisto perustuu sekä tilinpäätöksen mukaisiin että vakuutusyhtiöiden sisäisen laskennan tuottamiin tietoihin, jotka ovat osittain tilintarkastamattomia. Selvityksessä esitetään vakuutusmaksuja ja tulosta koskevia laskelmia, kaavioita ja taulukoita. Tulostietoja esitetään sekä yhteenlasketuista tiedoista että vakuutusyhtiöittäin.

Lisätietoja antavat johtava matemaatikko Pirkko Welin-Siikaluoma, puhelin 010 831 5533, ja matemaatikko Tuuli Wiio, puhelin 010 831 5534.

Taustaa

Liikennevakuutus on lakisääteinen vakuutus, joka on pakollinen kaikille liikenteessä käytettäville moottoriajoneuvoille (liikennevakuutuslaissa ja asetuksessa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta). Vakuuttamisvelvollisuus koskee ajoneuvon omistajaa tai sen pysyvää haltijaa. Liikennevakuutus on pakollinen myös siinä mielessä, että vakuutusyhtiö, jolla on oikeus myöntää liikennevakuutuksia, ei saa kieltäytyä antamasta ja pitämästä voimassa siltä haettua vakuutusta.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

2 (15)

Liikennevakuutuksesta korvattavat vahingot ja niistä maksettavat korvaukset määritellään lainsäädännössä. Vakuutusyhtiö korvaa liikennevakuutuksen nojalla ajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä vastapuolelle aiheutuneita henkilö- ja omaisuusvahinkoja. Vahingonaiheuttajan omat vahingot, henkilövahinkoja lukuun ottamatta, eivät kuulu liikennevakuutuksen piiriin. Vakuutusyhtiö on velvollinen maksamaan lain ja asetusten mukaisen korvauksen.

Vahinkoa kärsineen korvauksensaaminen on turvattu siinäkin tapauksessa, että vakuutuksen myöntänyt vakuutusyhtiö ajautuisi selvitystilaan. Jos korvaus jäisi vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin vuoksi muuten turvaamatta, niin viime kädessä kaikki Suomessa lakisääteistä liikennevakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt vastaavat siitä yhdessä.

Kaikkien näiden seikkojen vuoksi on tärkeää, että liikennevakuutusmaksut lasketaan vakuutettujen etujen turvaavuutta silmällä pitäen kuitenkin siten, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin¹.

Sosiaali- ja terveysministeriön antaman asetuksen² mukaan vakuutusyhtiön on Finanssivalvonnan pyynnöstä osoitettava sille vakuutusmaksujen riskivastaavuus. Yhtiön on siis tarvittaessa toimitettava valvojalle tiedot vakuutusmaksutuotoista ja korvauskuluista. Nämä tuotot ja kulut on eriteltävä ainakin sillä tarkkuudella, että luvanvaraisen liikenteen vakuutuksia seurataan omana ryhmänään ja muut vakuutukset eritellään yksityistalouksien sekä yritysten ja yhteisöjen vakuutuksiin (jatkossa näitä ryhmiä kutsutaan asiakasryhmiksi).

Finanssivalvonta on kerännyt liikennevakuutuslain mukaisia vakuustointia harjoittavilta vakuutusyhtiöiltä tietoa asetuksessa esitetyllä tarkkuudella. Tämän lisäksi vakuutusyhtiöiltä on kerätty tietoja liikekuluista, vastuuvielasta, sijoituksista ja vakavaraisuudesta. Tässä selvityksessä esitetään kerättyyn aineistoon perustuvia tilastotietoja maksutulon kehityksestä ja markkinaosuuksista. Lisäksi tehdään laskelmia liikennevakuutuksen tuloksesta tarkastelujaksolla sekä annetaan tulosta kuvaavia tunnuslukuja. Selvityksessä esitetään tietoja vuosilta 2003–2012 koko markkinan tasolla, asiakasryhmittäin sekä yhtiöittäin.

1 Liikennevakuutuslaki (279/1959) 18 §.

2 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus liikennevakuutuslain mukaisten vakuutusten ja vahinkojen tilastoinnin perusteista sekä vakuutusmaksuihin sovellettavasta vahingottomien vuosien johdosta annettavien alennusten ja vahinkojen perusteella tehtävien korotusten järjestelmästä (512/2002) 7 §.

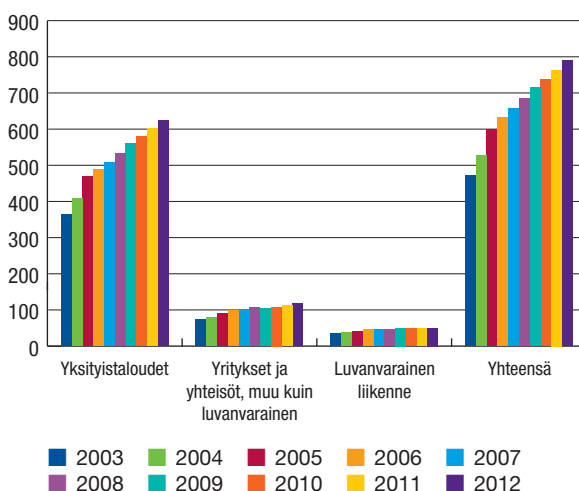
Maksutulon kehitys

Vuonna 2012 liikennevakuutusta harjoitti Suomessa yksitoista suomalaista vakuutusyhtiötä sekä kaksi muussa Eta-valtiossa sijaitsevan vakuutusyhtiön sivuliikettä³. Näiden lisäksi kolmella Eta-vakuutusyhtiöllä oli oikeus myöntää liikennevakuutuksia Suomessa palvelujen vapaan tarjonnan perusteella. Viimeksi mainitut yhtiöt eivät ole mukana tässä selvityksessä. Liitteessä 1 on luettelo selvitykseen osallistuneista vakuutusyhtiöistä.

Kuviossa 1 on esitetty suomalaisten yhtiöiden ja sivuliikkeiden liikennevakuutuksen maksutulon⁴ kehitys vuosina 2003–2012 asiakasryhmittäin ja yhteensä.

Kuvio 1. Liikennevakuutusmaksutulon kehitys

Miljoonaa euroa

Vuoden 2012 vakuutusmaksutulo oli 789,8 (763,3 vuonna 2011) miljoonaa euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli 26,4 (26,5) miljoonaa euroa eli 3,5 (3,6) prosenttia.

Liikennevakuutusmaksuista suurin osa on peräisin yksityistalouksien vakuutuksista. Vuonna 2012 näiden osuus kaikista maksuista oli 78,9 (78,9) prosenttia. Pienin asiakasryhmä maksutulolla mitaten oli luvanvarainen liikenne, joka vastasi

3 Eta-vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa sijoittautumisoikeuden perusteella.

4 Maksutulolla tarkoitetaan tässä tuloslaskelman mukaista maksutuloa, josta on otettu pois jakojärjestelmäerä, ennen jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

3 (15)

6,4 (6,4) prosentin osuudesta. Muiden yritysten ja yhteisöjen maksutulo-osuus oli 14,8 (14,7) prosenttia.

Vuonna 2012 vakuutusmaksujen kasvu oli suurinta yritysten ja yhteisöjen vakuutuksissa, joiden maksut lisääntyivät noin 4,0 prosentilla, ja pienintä luvanvaraisen liikenteen vakuutuksissa (2,4 %). Yksityistalouksien vakuutuksissa vakuutusmaksutulo kasvoi noin 3,5 prosenttia.

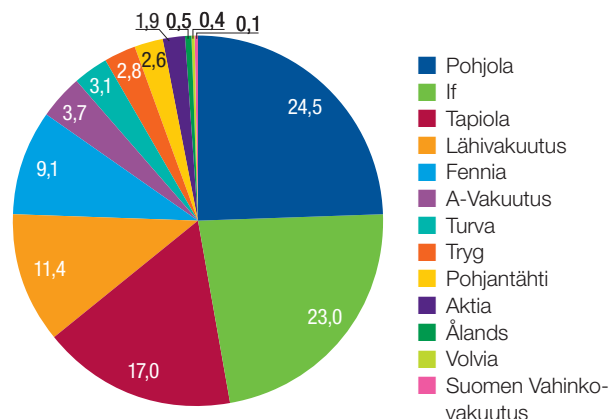
Markkinaosuudet

Taulukossa 1 esitetään suomalaisten yhtiöiden ja Suomessa toimivien Eta-sivuliikkeiden suhteelliset osuudet vakuutusmaksutulolla mitattuna.

Vuonna 2012 suurin, 24,5 prosentin markkinaosuus, oli Pohjolalla ja seuraavina tulivat If 23,0 prosentin ja Tapiola 17,0 prosentin osuuksillaan. Noin kymmenen prosentin markkinaosuuteen ylsivät näiden lisäksi Lähivakuutus (11,4 %) ja Fennia (9,1 %). Nämä viisi suurinta yhtiötä pitivät hallussaan 84,9 prosenttia markkinoista.

Vuonna 2012 markkinaosuuttaan kasvattivat eniten Pohjola (1,5 prosenttiyksikköä) ja If (0,4). Eta-sivuliikkeiden markkinaosuus pieneni 0,2 prosenttiyksikköä. Suomalaisten yhti-

Kuvio 2. Markkinaosuudet suuruusjärjestyksessä vuonna 2012

öiden markkinaosuuksista pienenivät eniten Tapiolan osuus (1,2) ja Fennian osuus (0,4).

Tarkasteltaessa liikennevakuutusmaksuja asiakasryhmittäin nähdään, että markkinat jakoutuivat tällöin toisin. Yksityistalouksien vakuutuksissa Pohjola (26,9 %), If (23,1 %) ja Tapiola (16,9 %) olivat edelleen markkinaosuudeltaan suurimpia

Taulukko 1. Vakuutusyhtiöiden vakuutusmaksutulon mukaiset markkinaosuudet prosentteina

	Yksityistaloudet			Yritykset ja yhteisöt (ei luvanvaraiset)			Luvanvarainen liikenne			Yhteensä		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
A-Vakuutus	0,6	0,7	0,6	4,4	4,0	4,3	40,5	39,9	40,6	3,8	3,7	3,7
Aktia	1,7	1,6	1,6	2,5	2,4	2,2	5,2	5,5	4,7	2,0	2,0	1,9
Fennia	7,1	7,4	7,4	18,5	19,2	17,7	15,9	11,7	9,9	9,4	9,4	9,1
If	23,1	23,1	23,1	23,6	24,0	24,7	11,1	12,8	16,4	22,4	22,6	23,0
Lähivakuutus	12,6	12,6	12,5	6,3	6,5	6,6	5,1	8,2	8,3	11,2	11,4	11,4
Pohjantähti	2,6	2,5	2,4	2,7	2,8	3,1	3,3	3,2	3,3	2,7	2,6	2,6
Pohjola	24,1	25,4	26,9	17,1	17,4	19,4	5,6	6,2	6,5	21,8	23,0	24,5
Suomen Vahinkovakuutus			0,1			0,0			0,0			0,1
Tapiola	19,0	18,0	16,9	23,6	22,6	20,7	12,1	11,1	9,3	19,2	18,2	17,0
Turva	3,9	3,9	3,7	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,7	3,3	3,2	3,1
Ålands	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Tryg	4,2	3,8	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	3,0	2,8
Volvia*	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4
Yhteensä milj. €	579,9	602,1	622,9	108,3	112,2	116,6	48,7	49,0	50,2	736,9	763,3	789,8

* If Suomen sivuliike

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

4 (15)

vakuuttajia. Näiden lisäksi yli kymmenen prosentin markkinaosuuteen ylsi Lähivakuutus 12,5 prosentin osuudellaan. Luvanvaraisessa liikenteessä sen sijaan selkeä markkinajohtaja oli ammattiliikenteen vakuuttamiseen erikoistunut A-Vakuutus 40,6 prosentin osuudellaan, ja sen jälkeen tulivat If (16,4 %), Fennia (9,9 %) ja Tapiola (9,3 %). Muiden yritysten ja yhteisöjen vakuutuksissa suurin markkinaosuus, 24,7 prosenttia, oli puolestaan Ifillä. Seuraaviksi sijoittuivat Tapiola (20,7 %), Pohjola (19,4 %) ja Fennia (17,7 %).

Kuviossa 3 esitetään kuuden suurimman vakuutusyhtiön markkinaosuudet vuonna 2012 asiakasryhmittäin.

Asiakasryhmäkohtaiset tunnusluvut

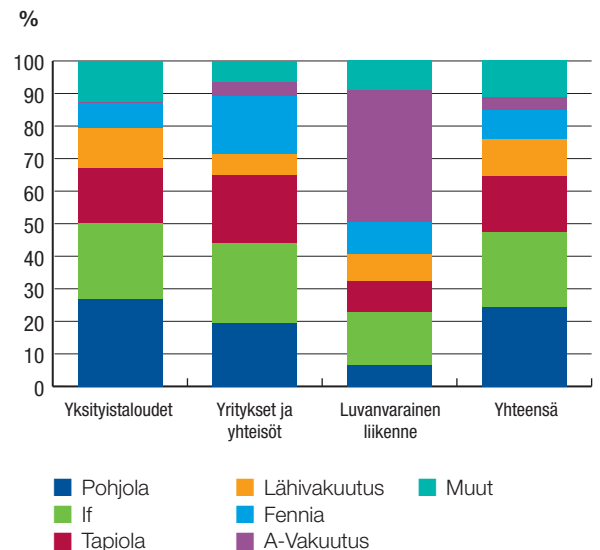
Taulukossa 2 esitetään vakuutusliikkeen tunnuslukuja vuosittain ja asiakasryhmittäin. Tarkastelussa ovat mukana kaikki liikennevakuutusta Suomessa harjoittavat suomalaiset vakuutusyhtiöt sekä Eta-sivuliikkeet. Tunnuslukuina esitetään liikekulusuhde, vahinkosuuhde ja yhdistetty kulusuhde ennen jälleenvakuuttajan osuuden vähentämistä. Sekä maksuista että korvauksista on nykyistä kirjauskäytäntöä noudattaen otettu pois jakojärjestelmän rahoitusosuudet⁵. Korvauksiin ei sisälly myöskään tilityksiä Liikennevakuutuksen suurvakuutuspoolille⁶ tai -poolilta, koska poolin tilitysten kohdistaminen asiakasryhmille olisi hankalaa.

Liikekulusuhteella tarkoitetaan liikekulujen suhdetta vakuutusmaksutuottoihin. Vahinkosuuhde puolestaan saadaan jakamalla korvauskulut vakuutusmaksutuotoilla. Liikekulut muodostuvat vakuutuksiin liittyvistä liikekuluista ilman korvausten hoitokuluja, jotka puolestaan sisällytetään korvauskuluihin. Yhdistetyllä kulusuhteella tarkoitetaan näiden kahden suhdeluvun summaa.

Silloin kun vakuutuksista aiheutuneet kustannukset ovat yhtä suuret kuin vakuutusmaksutuotot, on yhdistetyn kulu-

- 5 Jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia ovat esimerkiksi eläkemuo-
toisten korvausten indeksikorotukset ja yli kymmenen vuotta vahingon
sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoidon ja lääkinällisen kuntou-
tuksen kulukorvaukset. Vuoteen 2006 asti jakojärjestelmäerät sisältyivät
vakuutusmaksuihin ja maksettiin korvauksiin, mutta vuodesta 2007 läh-
tien nämä erät on siirtoeräluonteensa vuoksi jätetty pois tuloslaskelmasta.
Tässä raportissa noudatetaan tätä nykyistä kirjaamiskäytäntöä.
- 6 Liikennevakuutuksen suurvahinkopoolin jäsenyhtiöt ja Liikennevakuu-
tuskeskus ovat sopineet korvausten jakamisesta pooliyhtiöiden kesken.
Poolivahinkona pidetään vahinkotapahtumaa, jonka johdosta maksetta-
vaksi tulevat korvaukset ylittävät vahingosta vastuussa olevan pooliyhtiön
valitseman poolirajan. Pooliyhtiöt osallistuvat poolivahinkoihin tämän
poolirajan ylittävältä osalta.

Kuvio 3. Markkinaosuudet asiakasryhmittäin vuonna 2012

suhteen arvo prosentteina sata. Sataa prosenttia suurempi yhdistetty kulusuhde tarkoittaa sitä, että vakuutuksista aiheutuneet kustannukset ovat olleet suuremmat kuin näistä saadut vakuutusmaksutuotot. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että vakuutusliike olisi ollut tappiolista, sillä myös sijoitustuotot vaikuttavat vakuutusliikkeen kannattavuuteen. Vastaavasti sataa prosenttia alaisempi yhdistetty kulusuhde ei vielä takaa sitä, että yhtiön tulos olisi ollut voitollinen. Seuraavassa luvussa tarkastellaan liikennevakuutuksen tulosta siten, että myös sijoitustuotot otetaan siinä huomioon.

Liikennevakuutuksen liikekulusuhde oli tarkastelujaksolla keskimäärin noin 22 prosenttia. Tämä oli jonkin verran korkeampi kuin vakuutusyhtiöillä keskimäärin, sillä koko vahinkovakuutuksen liikekulusuhde oli vastaavana aikana noin 21 prosenttia. Asiakasryhmittäin tarkasteltuna liikekulusuhde on ollut korkein yksityistalouksien vakuutuksissa, kun taas luvanvaraisen liikenteen vakuutusten kustannukset ovat olleet pienimmät.

Toisin kuin liikekulut, joiden kehitys on ollut tasaista, vahinkosuhteessa on havaittavissa suurtakin vaihtelua vuodesta toiseen. Tähän vaikuttavat erityisesti kunakin vuonna sattuneet vahingot sekä aikaisempien vuosien vahinkojen korvausvastuisiin tehdyt muutokset. Vahinkosuhteen vuotuinen

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

5 (15)

Taulukko 2. Lakisäätöinen liikennevakuutus 2003–2012, tunnusluvut ennen jälleenvakuuttajan osuuden vähentämistä (ilman jakojärjestelmäeriä)

Vakuutusmaksutuotot					Vahinkosuhde				
M€	Yksityis- taloudet	Yritykset ja yhteisöt	Luvan- varainen liikenne	Yhteensä		Yksityis- taloudet	Yritykset ja yhteisöt	Luvan- varainen liikenne	Yhteensä
2003	345,7	75,1	35,2	456,0	2003	91 %	105 %	145 %	97 %
2004	380,6	82,6	37,6	500,7	2004	70 %	93 %	134 %	79 %
2005	445,8	92,8	42,7	581,3	2005	91 %	114 %	100 %	95 %
2006	475,1	98,1	44,7	617,9	2006	82 %	72 %	122 %	83 %
2007	521,1	105,3	45,9	672,3	2007	75 %	90 %	100 %	79 %
2008	526,7	106,5	46,1	679,4	2008	75 %	88 %	105 %	79 %
2009	550,0	105,5	48,7	704,2	2009	75 %	87 %	110 %	79 %
2010	569,4	107,6	48,9	726,0	2010	75 %	96 %	99 %	80 %
2011	582,4	110,6	47,6	740,6	2011	83 %	71 %	143 %	85 %
2012	610,8	116,0	49,9	776,6	2012	68 %	91 %	67 %	71 %
Keskiarvo	500,8	100,0	44,7	645,5	Keskiarvo	78 %	91 %	113 %	83 %
Liikekulusuhde					Yhdistetty kulusuhde				
	Yksityis- taloudet	Yritykset ja yhteisöt	Luvan- varainen liikenne	Yhteensä		Yksityis- taloudet	Yritykset ja yhteisöt	Luvan- varainen liikenne	Yhteensä
2003	25 %	26 %	21 %	25 %	2003	115 %	132 %	166 %	122 %
2004	22 %	21 %	19 %	22 %	2004	92 %	114 %	153 %	101 %
2005	23 %	19 %	19 %	22 %	2005	114 %	133 %	119 %	117 %
2006	23 %	19 %	19 %	22 %	2006	105 %	91 %	141 %	105 %
2007	23 %	18 %	18 %	22 %	2007	97 %	108 %	118 %	100 %
2008	24 %	19 %	18 %	22 %	2008	99 %	107 %	122 %	102 %
2009	23 %	18 %	18 %	22 %	2009	97 %	105 %	129 %	101 %
2010	22 %	19 %	18 %	22 %	2010	97 %	115 %	117 %	101 %
2011	23 %	19 %	21 %	22 %	2011	106 %	91 %	163 %	107 %
2012	23 %	20 %	20 %	23 %	2012	92 %	111 %	88 %	94 %
Keskiarvo	23 %	20 %	19 %	22 %	Keskiarvo	101 %	111 %	132 %	105 %

vaihtelu on ollut vähäisintä yksityistalouksien vakuutuksissa (70–91 %). Tämä johtuu pitkälti siitä, että tämä asiakasryhmä on selkeästi suurin, mikä puolestaan tasoittaa vahinkomenon heilahtelua. Pienimmässä tarkasteltavassa ryhmässä eli luvanvaraisessa liikenteessä vahinkosuhteen heilahtelu on ollut odotetusti suurinta (67–145 %). Koko liikennevakuutuksessa vahinkosuhte vaihteli tarkastelujaksolla 71 prosentista 97 prosenttiin ja oli keskimäärin 83 prosenttia.

Vahinkosuhdetta kasvattavia tekijöitä ovat olleet mm. tarkastelujaksolle sijoittuneet suurvahingot⁷. Myös korvausvas-
tuisiin ja niiden laskuperusteisiin on kohdistunut tarkastelu-
jaksolla merkittäviä muutoksia, jotka ovat useaan otteeseen
korottaneet vahinkosuhdetta.⁸

7 Mm. Konginkangas 2004, ketjukolarit Etelä-Suomi 2005 ja Kuopio 2011.
8 Mm. kuolevuusmallin päivitykset 2003, 2004, 2010 ja 2011, sairaanhoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannuksia koskeva lakimuutos 2004, vastuuvelan diskonttauksessa käytettyihin korkoihin tehdyt muutokset useana tarkasteluvuotena.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

6 (15)

Vahinkosuhteiden vaihtelusta huolimatta taulukosta on selkeästi nähtävissä, että yhdistetty kulusuhde on ollut yleensä alhaisin yksityishenkilöiden vakuutuksissa, kun taas kulusuhde on tyypillisesti ollut korkein luvanvaraisessa liikenteessä. Kymmenen vuoden tarkastelujaksolla näiden asiakasryhmien väliset erot yhdistetyissä kulusuhteissa ovat olleet merkittävät. Taulukosta 2 tehtävä johtopäätös onkin, että liikennevakuutusmaksut ovat olleet kustannuksiinsa nähden keskimäärin halvimmat luvanvaraisen liikenteen vakuutuksissa ja vastaavasti kalleimmat yksityishenkilöiden vakuutuksissa.

Liikennevakuutuksen tulos

Kuten edellä on todettu, liikkeen kannattavuutta ja samalla maksujen kohtuullisuutta arvioitaessa on maksujen, korvausten ja liikekulujen lisäksi otettava huomioon vakuutuksille kuuluva sijoitustuotto. Sijoitustuoton allokointi vakuutuksille voidaan kuitenkin tehdä usealla eri tavalla riippuen siitä, mitä laskelmalla halutaan mitata. Seuraavassa esitetäänkin liikennevakuutuksen tulos kolmella tavalla laskettuna. Näitä tuloksia kutsutaan tasoitetuksi vakuutusliikkeen tulokseksi, vakuutusliikkeen (tasoittamattomaksi) tulokseksi ja vakuutustoiminnan tulokseksi. Tulosluvut on laskettu ennen veroja.

Käytetyt kolme tuloksen arviointitapaa edustavat eri näkökulmia tuloksen muodostumiseen. Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos pyrkii mittaamaan sitä, missä suhteessa vakuutusmaksut ovat vakuutuksista aiheutuviin odotusten mukaisiin kustannuksiin. Tässä lähestymistavassa tulosta arvioidaan vakuutusentottajan näkökulmasta. Vakuutusliikkeen tasoittamaton tulos taas vastaa liikennevakuutusliikkeen toteutunutta tulosta, joten se mittaa vakuutusliikkeen kannattavuutta vakuutusyhtiön näkökulmasta. Vakuutustoiminnan tuloksen avulla saadaan puolestaan arvio vakuutustoimintaan sitoutuneelle pääomalle saadusta tuotosta, eli tämä edustaa omistajien näkökulmaa vakuutustoiminnan kannattavuuteen.

Tulokset lasketaan suomalaisten vakuutusyhtiöiden yhteenlasketuista tiedoista (mukana ei siis ole Eta-sivuliikkeitä) vuosilta 2003–2012. Laskelma on nettoperusteinen, eli siinä esiintyvistä eristä on vähennetty vastaava jälleenvakuuttajan osuus. Myös Liikennevakuutuksen suurvahinkopoolin tilitykset otetaan laskelmassa huomioon. Vakuutusmaksut ja korvaukset ovat tuloslaskelman mukaisia siten, että niistä on eliminoitu jakojärjestelmäerät kaikilta vuosilta. Tiedot

esitetään kultakin tarkastelujakson vuodelta tarkastelujakson aritmeettisina keskiarvoina. Lasketuista suhdeluviista annetaan lisäksi keskihajonta.

Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos

Taulukossa 3 on esitetty tasoitettu liikennevakuutuksen vakuutusliikkeen tulos vuosilta 2003–2012.

Tasoitettu tulos on ollut ylijäämäinen kaikkina vuosina 2003–2012. Vuonna 2012 tasoitettu vakuutusliikkeen tulos oli 99,4 (vuonna 2011 7,8) miljoonaa euroa, kun koko tarkastelujakson keskiarvo oli 56,0 miljoonaa euroa. Suhteutettuna bruttomaksutuloon⁹ vuoden 2012 tulos oli 13,0 (1,1) prosenttia ja tarkastelujaksolla keskimäärin 8,8 prosenttia. Tulokselle laskettu keskihajonta oli 5,2 prosenttiyksikköä.

Vakuutuksenottajalta perittyyn vakuutusmaksuun sisältyy useita siirtoeriä, kuten esimerkiksi liikenneturvallisuusmaksu ja vakuutusmaksuvero. Siirtoerien osuus peritystä maksusta on ollut noin 28 prosenttia. Asiakkailta perittyyn maksuun suhteutettuna tasoitettu tulos on tarkastelujaksolla ollut keskimäärin 6,3 prosenttia.

Taulukosta 3 nähdään myös, että koska tasoitettu tulos on vuosia 2009 ja 2012 lukuun ottamatta ollut pienempi kuin vastuuvälille laskettu riskitön tuotto, niin ilman sijoitustuottoja tulos olisi yleensä ollut negatiivinen.

Vakuutusmaksujen määräytymisperiaatteiden tulee olla tiedossa jo vakuutustarjouksia tehtäessä ennen vakuutuskauden alkamista. Täten vakuutusmaksujen taso kiinnittyy ennen kuin näistä vakuutuksista aiheutuvat kustannukset realisoituvat. Liikennevakuutukselle on tyypillistä, että vakuutuksista aiheutuvat lopulliset kustannukset selviävät hyvin hitaasti, usein vasta kymmenien vuosien kuluttua. Tämän vuoksi hinnoittelu perustuu yhtiön näkemys todennäköisistä tulevista kustannuksista sekä varovaiseen arvioon vakuutusliikkeeseen sitoutuneiden varojen pidemmän aikavälin tulevista sijoitustuotoista.

Vakuutusliikkeen tasoitetussa tuloksessa maksuja tarkastellaan hinnoittelun näkökulmasta siten, että siinä pyritään laskemaan toteutuneen tuloksen asemasta odotusten mukainen tulos. Tämä saadaan aikaan eliminoimalla tuloksesta siihen vaikuttavia poikkeuksellisia tai kertaluonteisia

⁹ Bruttomaksutulolla tarkoitetaan tässä tuloslaskelman mukaista maksutuloa, josta on otettu pois jakojärjestelmäerä ennen jälleenvakuuttajien osuuden vähentämistä.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

7 (15)

Taulukko 3. Liikennevakuutusliikkeen tasoitettu nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä Vakuutusyhtiöt yhteensä (ilman Eta-sivuliikkeitä)

Miljoonaa euroa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Keski-arvo	Hajonta
Vakuutusmaksutuotto ilman laskuperustemuutoksia	443,1	483,3	551,0	593,4	637,4	642,6	666,2	683,3	709,7	733,4	614,3	
Nettovastuuvelan riskitön tuotto	76,3	80,8	70,4	85,2	101,3	105,8	95,8	79,2	82,1	53,5	83,0	
Korvauskulu ilman laskuperustemuutoksia ja muita kertaluontoisia poikkeuksellisia eriä	-369,2	-393,1	-491,9	-512,6	-515,2	-518,0	-514,7	-576,6	-627,7	-524,0	-504,3	
Liikekulut	-108,6	-105,1	-119,7	-129,1	-138,0	-145,0	-140,5	-152,3	-156,3	-163,5	-135,8	
Yhteistakuuerän muutos ¹⁰	-1,7	-1,7	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8			0,0	-1,2	
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos	39,9	64,2	7,9	35,0	83,8	83,6	105,0	33,6	7,8	99,4	56,0	
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos/ bruttomaksutulo	8,5 %	12,4 %	1,3 %	5,7 %	13,1 %	12,6 %	15,2 %	4,7 %	1,1 %	13,0 %	8,8 %	5,2 %
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos/ asiakkaalta peritty maksu	5,8 %	8,5 %	1,0 %	4,1 %	9,4 %	9,2 %	11,2 %	3,5 %	0,8 %	9,4 %	6,3 %	3,8 %
Bruttomaksutulo	467,8	519,1	588,7	619,0	640,3	663,6	690,6	709,5	737,1	764,1	640,0	
Asiakkaalta peritty maksu	691,3	755,1	815,0	859,6	892,4	912,3	940,1	970,6	1 018,9	1 052,0	890,7	
Nettovastuuvelka ilman tasoitusmäärää	1 922,6	2 008,9	2 194,0	2 315,4	2 408,0	2 511,0	2 612,2	2 666,3	2 807,1	2 858,0	2 430,4	

eriä. Sen lisäksi tasoitetussa tuloksessa otetaan huomioon sijoitustoiminnan tuottoja nettovastuuvelan katteelle lasketun riskittömän tuoton verran toteutuneiden tuottojen asemasta.

Esimerkiksi vastuuvelkaan tehty laskuperustemuutos, kuten kuolevuusennustemallin vaihtaminen, on luonteeltaan kertaluontoinen erä, ja se aiheuttaa epäjatkuvuuskohdan sen vuoden kohdalla, jolloin muutos tehdään. Tällaiset kertaluontoiset poikkeuserät vaikeuttaisivat vuosien ja yhtiöiden välistä vertailua. Niiden vuoksi tulostiedoista voisi myös olla vaikeaa tai jopa mahdotonta päätellä, millainen maksutaso oli tai millainen vahinkovuosi oli kyseessä.

Nettovastuuvelkaa¹¹ kattavien varojen riskitöntä sijoitustuottoa laskettaessa riskittömän tuottotason approksimaationa on käytetty Suomen valtion 10 vuoden kuluttua erääntyvien obligaatioiden keskimääräistä korkoa kyseisenä vuonna. Vuonna 2012 tämä korko oli 1,9 prosenttia ja koko tarkastelujaksolla keskimäärin 3,6 prosenttia.

¹⁰ Yhteistakuuerästä luovuttiin 31.12.2010 voimaan tulleella lakimuutoksella.

¹¹ Nettovastuuvelan riskitön tuotto lasketaan soveltamalla kyseisen vuoden keskiporkkoa vuoden alun ja vuoden lopun nettovastuuvelkojen keskiarvoon. Laskelmassa nettovastuuvelkaan ei sisällytetä tasoitusmäärää.

Tehdyistä tasoituksista huolimatta näin laskettu tulos kuvastaa kutakin vakuutusvuotta, sillä vuoden aikana sattuneet vahingot vaikuttavat siihen. Korvauksissa esiintyvä vaihtelu tasoittuu tarkasteltaessa tasoitettua tulosta useamman vuoden ajalta.

Vakuutusliikkeen tasoittamaton tulos

Liikennevakuutusliikkeen tasoittamaton tulos on tarkastelujaksolla ollut keskimäärin 10,7 prosenttia suhteessa bruttovakuutusmaksutuloon. Tulos on vaihdellut vuosittain paljon, siten että vuonna 2012 saatiin tarkastelujaksoson paras tulos 35,5 prosenttia, ja vuonna 2008 alin tulos -17,6 prosenttia. Hajontaluvuksi tarkastelujaksolla saatiin 17,2 prosenttiyksikköä. Kuten odotettua, tasoittamattoman tuloksen vaihtelu oli huomattavasti suurempaa kuin tasoitettulla tuloksella, missä hajonta oli vain 5,2 prosenttiyksikön suuruinen. Tasoittamattoman tuloksen hajonta kuvastaa vakuutus- ja sijoitustoimintaan liittyvää riskiä.

Kun verrataan näitä tuloksia sivulla 5 esitettyihin yhdistettyihin kulusuhteisiin, havaitaan vakuutusliikkeen tuottaneen useimpina vuosina vakuutusyhtiöille voittoa siitä huolimatta,

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

8 (15)

Taulukko 4. Liikennevakuutusliikkeen (tasoittamaton) nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä Vakuutusyhtiöt yhteensä (ilman Eta-sivuliikkeitä)

Miljoonaa euroa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Keski-arvo	Hajonta
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos	39,9	64,2	7,9	35,0	83,8	83,6	105,0	33,6	7,8	99,4	56,0	
Vastuuvelan laskuperustemuutosten tulosvaikutuksen palautus	-66,3	10,4	-21,8	15,3	8,8	0,0	-8,4	-25,3	-56,9	-10,2	-15,4	
Nettovastuuvelan tuotto yli riskittömän tuoton	31,1	36,3	80,8	22,6	-2,4	-200,5	129,3	56,6	-45,1	182,0	29,1	
Vakuutusliikkeen tulos	4,6	110,9	66,9	72,8	90,1	-116,9	226,0	64,9	-94,1	271,2	69,7	
Vakuutusliikkeen tulos/ bruttomaksutulo	1,0 %	21,4 %	11,4 %	11,8 %	14,1 %	-17,6 %	32,7 %	9,2 %	-12,8 %	35,5 %	10,7 %	17,2 %

että yhdistetty kulusuhde on vuotta 2012 lukuun ottamatta ylittänyt 100 prosenttia.

Taulukosta 4 nähdään, että vastuuvelan laskentaperiaatteisiin tehdyillä muutoksilla on ollut yhtiön tuloksen kannalta huomattava merkitys useana vuotena.¹² Koko tarkastelujaksolla muutokset ovat keskimäärin olleet tulosta heikentäviä. Myös vuonna 2012 laskuperustemuutokset kasvattivat korvausvastuuta, mikä heikensi tulosta yhteensä 10,2 miljoonaa euroa. Nämä laskuperustemuutokset liittyivät lähinnä sijoitusmarkkinoilla vallitsevan alhaisen korkotason vuoksi tehtyihin vastuuvelan laskennassa käytettävän diskonttokoron alentamisiin (ks. liite 2 taulukko 9).

Nettovastuuvelan tuotto yli riskittömän tuoton on tarkastelujaksolla ollut negatiivinen kolmena vuotena kymmenestä. Näinä vuosina vastuuvelkaan kattaville varoille laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto on siis alittanut riskittömän koron mukaisen tuottotason. Vuonna 2012 tämä erä oli kuitenkin tarkastelujaksolla korkein, 182,0 miljoonaa euroa. Vaikka korkotaso oli alhainen ja sen seurauksena riskittömän tuotto jäi vähäiseksi, käypäarvoiset sijoitustuotot kasvoivat voimakkaasti edelliseen vuoteen verrattuna. Liikennevakuutuksen nettovastuuvelalle laskettu käypäarvoinen sijoitus-

tuottoprosentti oli 8,3, kun se edellisellä vuonna oli ollut 1,4. Käypäarvoinen tuotto paransi siten tulosta 198,6 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Vakuutusliikkeen tasoittamaton tulos saadaan palauttamalla tulokseen tasoitetussa tuloksessa oikaistut vastuuvelan laskentaperiaatteiden muutosten vaikutukset sekä ottamalla huomioon nettovastuuvelan katteelle laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto. Käypäarvoinen tuotto voi olosuhteista riippuen olla myös riskittömän tuottoa pienempi. Näin saatu tulos mitataan vakuutusliikkeen toteutunutta tulosta.

Nettovastuuvelan katteen käypäarvoisen sijoitustuoton arvioiminen ei ole kuitenkaan täysin ongelmaton. Vakuutusyhtiön taseen varoja ei ole siinä mielessä korvamerkitty, että voitaisiin suoraan osoittaa, mitkä omaisuuserät ovat juuri liikennevakuutuksen nettovastuuvelan katteena. Tämän johdosta vastuuvelan katteelle saatu käypäarvoinen sijoitustuotto perustuu yksinkertaistettuun laskelmaan¹³.

Sijoitustuottoja kohdistettaessa jaetaan ensin vakuutusyhtiön tilinpäätöksen mukaiset käypäarvoiset sijoitustuotot nettovastuuvelan, vakavaraisuuspääomavaatimuksen¹⁴ ja tämän ylittävän pääoman kesken, näiden suhteessa. Tämän jälkeen liikennevakuutusliikkeelle kohdistetaan liikennevakuutuksen nettovastuuvelan mukainen osuus koko nettovastuuvelalle osoitetusta sijoitustuotosta.

¹² Vakuutusyhtiöt ottivat vuosien 2003 ja 2004 aikana käyttöön uuden kuolevuusennustemallin, joka perustui ns. kohorttilaskentaan. Kuolevuusmallia päivitettiin edelleen vuosina 2010 ja 2011. Korkotason laskevan kehityksen vuoksi eläkevastuiden diskonttaamisessa käytettyä diskonttokorkoa on alennettu tarkastelujaksolla useaan otteeseen. Kaikki nämä laskuperustemuutokset kasvattivat korvauskulua. Korvauskulua puolestaan alensi vuonna 2004 tehty lakimuutos, jonka mukaan kymmenen vuoden kuluttua vahingon sattumisesta syntyviä sairaanhoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannuksia ei enää rahastoida, vaan ne kustannetaan jakojärjestelmän avulla.

¹³ Käypäarvoisten sijoitustuottojen kohdistamisperiaatetta on yksinkertaistettu verrattuna aikaisempiin liikennevakuutuksen selvityksiin. Muutos vaikuttaa yksittäisten vuosien tuloksiin, mutta koko tarkastelujaksolla laskutavat johtavat samansuuntaisiin tuloksiin.

¹⁴ Vuosina 2003–2007 vakavaraisuuspääoman tavoiteraja VPO1; vuodesta 2008 alkaen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

9 (15)

Taulukko 5. Liikennevakuutustoiminnan nettotulos Vakuutusyhtiöt yhteensä (ilman Eta-sivuliikkeitä)

Miljoonaa euroa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Keski-arvo	Hajonta
Vakuutusliikkeen tulos	4,6	110,9	66,9	72,8	90,1	-116,9	226,0	64,9	-94,1	271,2	69,7	
Vakavaraisuuspääoman tavoiterajan tuotto	23,2	25,0	32,8	24,2	20,3	-21,9	50,9	32,0	9,4	52,7	24,8	
Vakuutustoiminnan tulos	27,9	135,9	99,7	97,0	110,4	-138,8	276,8	96,9	-84,7	323,9	94,5	
Vakuutustoiminnan tulos / keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	14,2 %	34,0 %	23,5 %	21,3 %	23,2 %	-28,4 %	51,7 %	16,3 %	-13,4 %	50,2 %	19,3 %	25,0 %
Keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	386,4	399,9	424,7	456,5	476,6	489,0	535,4	592,9	631,5	645,8	503,9	

Tässä sijoitustuottojen jakosäännössä ei oteta huomioon sitä, että vastuovelkaa kattava omaisuus saattaa poiketa yhtiön koko sijoitusjakaumasta eikä sitä, että eri vakuutuslajien vastuuvelan katteet saattavat määräytyä eri tavoin riippuen esimerkiksi vastuuvelan duraatiosta. Kyseessä on siis yhtiön koko sijoitustuottoon perustuva approksimaatio.

Vakuutustoiminnan tulos

Taulukossa 5 esitetään laskelma liikennevakuutustoiminnan tuloksesta vuosilta 2003–2012. Taulukosta nähdään, että vakavaraisuuspääoman tavoiterajan katteelle kohdistetut käypäarvoiset sijoitustuotot ovat olleet positiivisia vuotta 2008¹⁵ lukuun ottamatta.

Vakuutustoiminnan tulos vaihteli tarkastelujaksolla vuoden 2008 -138,84 miljoonasta eurosta 323,9, miljoonaan euroon vuonna 2012. Keskimäärin tuotto oli 94,5 miljoonaa euroa. Kun tulos suhteutetaan keskimääräiseen vakavaraisuuspääomavaatimukseen¹⁶, saadaan arvio sitoutuneen pääoman tuotosta. Vuonna 2012 tuotto prosentti oli 50,2, kun koko tarkastelujakson keskimääräinen tuotto prosentti oli 19,3. Vastaava hajonta oli tarkastelujaksolla 25,0 prosenttiyksikköä. Laskelmassa ei oteta huomioon veroja.

Edellisissä kohdissa keskityttiin vakuutusliikkeen tuloksen muodostumiseen. Tällöin ei otettu huomioon sitä seikkaa, että vakuutusliikkeen harjoittaminen sitoo aina pääomia. Tässä arvioidaan vakuutustoiminnan tulosta ottaen huomioon myös toimintaan sitoutunut pääoma sekä sille saatu

15 Yhdysvaltojen asuntoluottomarkkinoilta vuonna 2007 alkaneen finanssikriisin jälkimainingit.

16 Liikennevakuutukselle kohdistetun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan vuoden alun ja vuoden lopun arvojen keskiarvo.

sijoitustuotto. Toimintaan sitoutuneena pääomana käytetään laskelmassa liikennevakuutuksen osuutta lainsäädännössä määritellystä vakavaraisuuspääomavaatimuksesta.

Vakavaraisuuspääomavaatimus määritellään vakuutusyhtiölaissa¹⁷ ja sen nojalla annetussa asetuksessa¹⁸ koko yhtiön tasolla, toisin sanoen sitä ei ole esitetty vakuutuslajeittain. Jotta liikennevakuutustoiminnan tulos saataisiin laskettua, osa tästä pääomavaatimuksesta tulee kohdistaa liikennevakuutukselle. Liikennevakuutuksen osuus pääomavaatimuksesta lasketaan käyttäen jakoperusteena omalla vastuulla olevia maksutuottoja ja vastuovelkaa.¹⁹

Liikennevakuutustoimintaan sitoutuneelle pääomalle saatu sijoitustuotto määritetään ottamalla liikennevakuutuksen pääomavaatimusta vastaava osuus koko pääomavaatimuksesta kohdistetuista sijoitusten käypäarvoisista nettotuotoista. Kuten edellä tasoittamatonta tulosta määrittäessä, tässäkin oletetaan vastuovelkaa ja pääomavaatimusta kattavaan omaisuuteen liittyvien sijoitustuottojen olevan vastaavantasoisia kuin koko omaisuuteen liittyvä keskimääräinen sijoitustuotto.

Yhtiökohtaiset tunnusluvut ja tulokset

17 Vakuutusyhtiölaki (521/2008) 12 luku 13 §.

18 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus vahinkovakuutusyhtiön oikaistun vakavaraisuuspääoman rajojen, tasoitusmäärän ja sen rajojen laskennasta sekä laskennan laskuperusteista (1144/2011).

19 Liikennevakuutuksen osuus y oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajasta lasketaan käyttäen jakosuhdetta

$$y = \frac{\text{nettovastuuvelka (liik.)} + 0,8 \cdot \frac{B(\text{liik.})}{B} \cdot VT_{\min} + 1,8 \cdot \frac{\text{nettovastuuvelka (liik.)}}{\text{nettovastuuvelka}} \cdot S}{\text{nettovastuuvelka} + 0,8 \cdot VT_{\min} + 1,8 \cdot S}$$

missä B = nettomaksutuotto, VT_{min} = vakuutusteknisistä riskeistä johtuva pääomavaatimus ja S = sijoitusriskistä johtuva pääomavaatimus.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

10 (15)

Tarkasteltaessa tunnuslukuja yhtiöittäin havaitaan, että ne poikkeavat toisistaan huomattavasti. Kuviossa 4 esitetään yhtiökohtaisesti laskettujen kulusuhteiden keskiarvot. Kulusuhteet on laskettu jälleenvakuuttajan osuuden vähentämisen jälkeen ja ilman jakojärjestelmäeriä. Keskiarvot on laskettu vuosilta 2003–2012 lukuun ottamatta Trygiä, jonka osalta keskiarvot perustuvat vuosien 2005–2012 aineistoon²⁰. Kuvioista ja taulukoista on jätetty kokonaan pois Suomen Vahinkovakuutus, joka aloitti toimintansa vasta vuoden 2012 puolella.

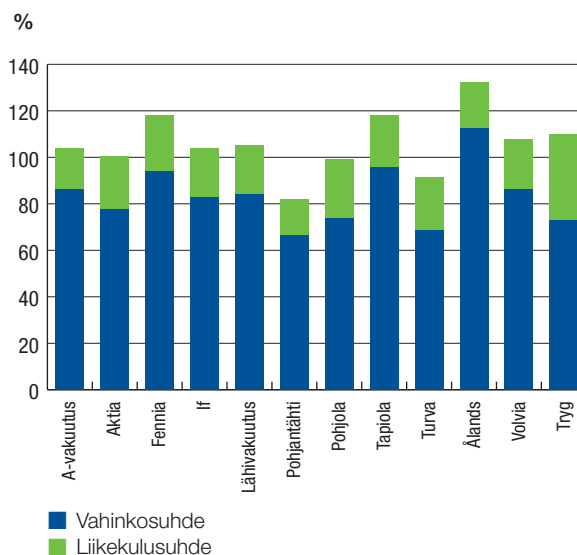
Taulukoissa 6–8 esitetään liikennevakuutuksen vakuutusliikkeen ja vakuutustoiminnan tuloslaskelmat vakuutusyhtiökohtaisesti suomalaisten vakuutusyhtiöiden osalta. Lisäksi Eta-sivuliikkeistä esitetään vakuutusliikettä koskevat taulukot. Vakuutustoiminnan tuloksen laskeminen Eta-sivuliikkeiden osalta ei sen sijaan ole mielekästä, koska ulkomaiset vakuutusyhtiöt, jotka omistavat sivuliikkeet, eivät noudata suomalaista vakavaraisuussääntelyä. Tämän vuoksi ei ole perusteltua käyttää oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajaa toimintaan sitoutuneen pääoman mittarina.

Edelleen, koska Finanssivalvonnalla ei ole käytettävissään riittäviä tietoja ulkomaisen yhtiön vastuuvakaa kattavista varoista tai niille saaduista tuotoista, ei ole mahdollista laskea taulukossa 7 tarvittavaa liikennevakuutuksen vastuuvakan katteelle kohdistettua käypäarvoista tuottoa yhtiön omia tietoja käyttäen. Jotta kaikkien Suomessa toimivien liikennevakuuttajien tuloksia voitaisiin kuitenkin vertailla, taulukon 7 laskelmassa Eta-sivuliikkeille sovelletaan suomalaisista yhtiöistä laskettuja keskimääräisiä sijoitustuottoja. Sivuliikkeiden käypäarvoinen sijoitustuotto nettovastuuvakan katteelle lasketaan olettamalla, että tuotto on kunakin vuonna samansuuruinen kuin selvityksen suomalaisilla yhtiöillä keskimäärin.

Kuten aiemmin on todettu, liikennevakuutuksen tulokset vaihtelevat vuosittain lukuisista syistä. Näin ollen yhden vuoden tuloksen perusteella ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä hinnoittelun onnistumisesta. Tämä pätee

²⁰ Trygin osalta keskiarvot ja hajonnat lasketaan muista yhtiöistä poiketen vuosilta 2005–2012. Tryg (ent. Nordea Vahinkovakuutus) on aloittanut liikennevakuutusten myöntämisen Suomessa vuonna 2002. Ensimmäisiltä toimintavuosilta saadut tulokset eivät kuitenkaan kuvaa vakuutusliikkeen todellista kannattavuutta sen vuoksi, että liikekulujen osuus suhteessa maksuihin on aloittavassa toiminnassa huomattavan korkea. Myös korvauksiin liittyvä satunnaisvaihtelu korostuu pienessä vakuutuslaskelmassa. Aritmeettista keskiarvoa käytettäessä nämä poikkeavat tulokset saivat erityisesti prosenttilukuja tarkasteltaessa kohtuuttoman suuren painoarvon, ja sen vuoksi ne on jätetty laskelmista pois.

Kuvio 4. Yhdistetty kulusuhde (netto), vuosien 2003–2012 aritmeettinen keskiarvo

erityisesti tarkasteltaessa yksittäistä vakuutusyhtiötä. Tämän vuoksi yhtiökohtaiset tulostaulukot annetaan tarkastelujakson 2003–2012 keskiarvoina, ja lisäksi tulosprosenttien aritmeettisten keskiarvojen vieressä esitetään vastaavat keskihajonnat antamaan informaatiota tuloksiin liittyneestä vuotuisesta vaihtelusta. Trygiä koskevat keskiarvot on tässäkin laskettu vuosilta 2005–2012.

Vakuutusyhtiöiden tulokset poikkesivat suuresti toisistaan sekä tarkastelujaksolta laskettujen keskiarvojen että hajontojen suhteen. Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos suhteessa bruttomaksuihin vaihteli suomalaisilla vakuutusyhtiöillä -2,6 prosentista (Fennia) 24,1 prosenttiin (Pohjantähti). Sivuliikkeillä tulos vaihteli -8,0 prosentista (Tryg) -3,4 prosenttiin (Volvia). Tasoitetun tuloksen vaihtelu oli suurinta kaikkein pienimmillä toimijoilla siten, että suomalaisilla yhtiöillä suurin havaittu hajonta oli 19,2 prosenttiyksikköä (Ålands). Sivuliikkeillä vastaava luku oli 16,9 prosenttiyksikköä (Volvia).

Tasoitetun tuloksen vaihtelu selittyy pitkälti korvauskulujen heilahtelulla. Pienellä yhtiöllä jopa yksittäisestä vahingosta vakuutusyhtiölle aiheutuva kustannus voi olla huomattava suhteessa maksutuloon. Koska vakuutusyhtiö ei voi kieltäytyä myöntämästä liikennevakuutusta, koska vahingosta maksettavat korvaukset määräytyvät lain ja asetusten mukaan ja koska henkilövahingosta maksettavalla korvauksella ei lain mukaan ole ylärajaa, vakuutusyhtiön mahdollisuudet

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

11 (15)

Taulukko 6. Liikennevakuutusliikkeen tasoitettu nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä, vuosien 2003–2012 aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat (prosenttiyksikköä)

Miljoonaa euroa	A-Va-kuutus	Aktia	Fennia	If	Lähiva-kuutus	Pohjan-tähti	Poh-jola	Tapiola	Turva	Ålands	Volvia	Tryg
Vakuutusmaksutuotto ilman perustemuutoksia	25,9	13,3	62,2	156,7	68,3	16,2	127,9	130,4	10,4	3,0	2,9	16,8
Nettovastuuvelan riskitön tuotto	4,0	1,1	9,1	23,6	7,8	1,1	15,7	18,7	1,4	0,6	0,2	0,7
Korvauskulu ilman laskuperustemuutoksia ja muita kertaluonteisia poikkeuksellisia eriä	-22,8	-10,7	-57,5	-128,3	-53,9	-10,6	-94,0	-117,1	-6,6	-2,9	-2,6	-12,8
Liikekulut	-4,6	-3,0	-15,2	-32,4	-14,2	-2,4	-32,3	-28,9	-2,2	-0,6	-0,6	-5,9
Yhteistakuuerän muutos	-0,1	0,0	-0,2	-0,4	-0,1	0,0	-0,3	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos	2,4	0,7	-1,5	19,2	8,0	4,3	17,1	3,0	3,0	0,1	-0,1	-1,2
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos/ bruttomaksutulo	8,8 %	4,9 %	-2,6 %	12,1 %	10,4 %	24,1 %	13,2 %	2,6 %	15,2 %	1,7 %	-3,4 %	-8,0 %
Suhdeluvun keskihajonta	13,8 %	14,9 %	9,6 %	6,4 %	8,5 %	16,9 %	5,4 %	16,3 %	10,1 %	19,2 %	19,6 %	10,2 %
Bruttomaksutulo	26,4	14,1	64,0	159,0	70,3	17,6	133,2	131,9	19,9	3,6	3,0	17,2
Nettovastuuvelka ilman tasoitusmäärää	111,5	32,5	264,1	680,5	236,0	33,8	453,0	561,3	41,3	16,4	6,6	25,3

Taulukko 7. Liikennevakuutusliikkeen (tasoittamaton) nettotulos ilman jakojärjestelmäeriä, vuosien 2003–2012 aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat (prosenttiyksikköä)

Miljoonaa euroa	A-Va-kuutus	Aktia	Fennia	If	Lähiva-kuutus	Pohjan-tähti	Poh-jola	Tapiola	Turva	Ålands	Volvia	Tryg
Tasoitettu vakuutusliikkeen tulos	2,4	0,7	-1,5	19,2	8,0	4,3	17,1	3,0	3,0	0,1	-0,1	-1,2
Vastuuvelan laskuperustemuutosten tulosvaikutuksen palautus	1,5	-0,1	-1,0	-2,9	-1,5	-0,1	2,2	-12,7	-0,5	-0,3	0,0	0,5
Nettovastuuvelan tuotto yli riskittömän tuoton	-0,2	0,6	2,9	4,4	2,7	-0,4	7,2	11,3	0,4	0,2	-0,1	0,0
Vakuutusliikkeen tulos	3,7	1,2	0,3	20,7	9,1	3,8	26,5	1,6	3,0	0,0	-0,2	-0,8
Vakuutusliikkeen tulos/ bruttomaksutulo	13,2 %	8,0 %	1,2 %	12,4 %	11,7 %	21,1 %	21,6 %	1,2 %	14,8 %	-1,0 %	-5,2 %	-6,2 %
Suhdeluvun keskihajonta	39,0 %	19,7 %	26,9 %	17,4 %	23,3 %	16,7 %	22,9 %	20,2 %	11,7 %	52,5 %	15,9 %	13,8 %

rajoittaa sille vahingosta aiheutuvia kustannuksia ovat rajalliset. Vakuutusyhtiö voi rajoittaa korvauskulujensa määrää lähinnä jälleenvakuutuksen ja poolijärjestelyn avulla, mikä saattaa kuitenkin tasoittaa tulosta vain osittain.

Vakuutusliikkeen (tasoittamattomassa) tuloksessa vuosien ja yhtiöiden välinen vaihtelu oli vielä suurempaa kuin tasoitetussa tuloksessa. Vakuutusyhtiöiden toteutuneissa

tuloksissa oli huomattavia eroja paitsi vakuutusliikkeen, myös sijoitustoiminnan kannattavuudessa. Vakuutusliikkeen tuloksen keskiarvo tarkastelujaksolla vaihteli suomalaisilla vakuutusyhtiöillä -1,0 prosentista (Ålands) 21,6 prosenttiin (Pohjola). Arvio sivuliikkeiden toteutuneesta tuloksesta vaihteli -6,2 (Tryg) prosentista -5,2 prosenttiin (Volvia).

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

12 (15)

Taulukko 8. Liikennevakuutustoiminnan nettotulos, vuosien 2003–2012 aritmeettiset keskiarvot ja keskihajonnat (prosenttiyksikköä)

Miljoonaa euroa	A-Va-kuutus	Aktia	Fennia	If	Lähiva-kuutus	Pohjan-tähti	Poh-jola	Tapiola	Turva	Ålands	Volvia	Tryg
Vakuutusliikkeen tulos	3,7	1,2	0,3	20,7	9,1	3,8	26,5	1,6	3,0	0,0		
Oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan tuotto	0,7	0,6	3,2	5,8	3,0	0,1	4,8	6,1	0,2	0,2		
Vakuutustoiminnan tulos	4,4	1,8	3,6	26,5	12,2	3,9	31,3	7,7	3,2	0,2		
Vakuutustoiminnan tulos / keskimääräinen oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	17,1 %	19,3 %	5,5 %	17,6 %	20,0 %	74,0 %	36,0 %	9,9 %	69,2 %	1,3 %		
Suhdeluvun keskihajonta	54,6 %	34,2 %	29,4 %	26,0 %	31,6 %	51,5 %	38,3 %	28,8 %	48,7 %	59,5 %		
Vakavaraisuuspääoman tavoiteraja	21,8	10,0	68,0	131,9	64,8	5,6	94,1	111,2	5,2	4,3		
Tunnusluvut												
Vahinkosuhde	86,2 %	77,6 %	93,9 %	82,9 %	84,0 %	66,5 %	73,9 %	95,8 %	68,8 %	112,3 %	86,4 %	86,4 %
Liikekulusuhde	17,6 %	22,9 %	24,3 %	20,8 %	21,3 %	15,6 %	25,2 %	22,1 %	22,6 %	20,2 %	21,5 %	21,5 %
Yhdistetty kulusuhde	103,8 %	100,5 %	118,2 %	103,7 %	105,2 %	82,1 %	99,1 %	117,9 %	91,4 %	132,4 %	107,8 %	107,8 %

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden osalta laskettu keskimääräinen vakuutustoiminnan tulos suhteessa sitoutuneeseen pääomaan sai arvoja väliltä 1,3 (Ålands) prosenttia ja 74,0 prosenttia (Pohjantähti).

Tunnusluvut

yhdistetty kulusuhde = vahinkosuuhde + liikekulusuhde

vahinkosuuhde = korvauskulut/maksutuotot

liikekulusuhde = liikekulut/maksutuotot

Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos

Vakuutusliikkeen tasoitettu tulos saadaan vähentämällä maksutuotosta korvauskulu, liikekulut ja vuoteen 2009 asti yhteistakuuerän muutos. Tuloksesta eliminoidaan siihen vaikuttavat poikkeukselliset tai kertaluonteiset erät, kuten vastuuvelan laskentaperiaatteisiin tehtyjen muutosten vaikutukset. Lisäksi tasoitetussa tuloksessa vakuutustoimintaan kohdistetaan sijoitustoiminnan tuottoja nettovastuuvellalle lasketun riskittömän tuoton verran, toteutuneiden tuottojen asemasta.

Laskelma tehdään jälleenvakuuttajan osuuden vähentämisen jälkeen.

Vakuutusliikkeen tasoittamaton tulos

Vakuutusliikkeen tasoittamaton tulos saadaan palauttamalla tulokseen tasoitetussa tuloksessa oikaistun vastuuvelan laskentaperiaatteiden muutosten vaikutukset sekä ottamalla huomioon nettovastuuvelan katteelle laskettu käypäarvoinen sijoitustuotto.

Vakuutustoiminnan tulos

Vakuutustoiminnan tulos saadaan lisäämällä vakuutusliikkeen tasoittamattomaan tulokseen liikennevakuutukselle kohdistetun vakavaraisuuspääoman tavoiterajan katteelle kohdistetut käypäarvoiset sijoitustuotot.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

13 (15)

Liite 1

Tilastolähteet

Selvityksessä olivat mukana liikennevakuutusta harjoittavat suomalaiset vakuutusyhtiöt:

- Aktia Vahinkovakuutus Oy (Aktia), 1.3.2013 alkaen
Folksam Vahinkovakuutus Oy
- A-Vakuutus Oy (A-Vakuutus)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (Fennia)
- If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (If)
- Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö (Lähivakuutus)
- Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö (Pohjantähti)
- Vahinkovakuutusyhtiö Pohjola (Pohjola)
- Suomen Vahinkovakuutus Oy (Suomen Vahinkovakuutus), aloitti toimintansa 31.1.2012
- Vakuutusyhtiö Tapiola (Tapiola)
- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva (Turva)
- Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag (Ålands)

sekä Eta-sivuliikkeet:

- Tryg, Tryg Forsikring A/S Suomen sivuliike (Tryg)
- Volvia, If Suomen sivuliike (Volvia)

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

14 (15)

Liite 2

Taulukko 9. Vastuuvelan diskonttauksessa sovellettu korko

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Korkein	4,00 %	4,00 %	3,90 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Mediaani	3,70 %	3,50 %	3,40 %	3,30 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,08 %	3,00 %
Keskiarvo	3,70 %	3,40 %	3,40 %	3,30 %	3,40 %	3,40 %	3,36 %	3,32 %	3,18 %	2,56 %
Alin	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	0,00 %
Koron enimmäismäärä	4,00 %	4,00 %	3,90 %	3,80 %	3,70 %	3,60 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Suomen valtion 10 vuoden obligaatioiden korko	4,29 %	3,70 %	3,23 %	3,97 %	4,40 %	3,69 %	3,57 %	3,16 %	2,31 %	1,52 %

Vastuuvelan diskonttauksessa sovellettu korko

Taulukossa 9 esitetään yhteenveto suomalaisten yhtiöiden liikennevakuutuksen vastuuvelan diskonttaukseseen soveltamista koroista vuosittain. Vakuutusyhtiön tulee valita soveltamansa korko laissa²¹ annettuja periaatteita noudattaen. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa²² säädetään koron enimmäismäärästä, jota diskonttokorko ei saa ylittää.

Taulukossa esitetään laskuperustekorkoerittelyn lisäksi diskonttokoron enimmäismäärä vuosittain sekä vertailun vuoksi Suomen valtion 10 vuoden obligaatioiden korkotasoa kunkin vuoden lopussa.

21 Vakuutusyhtiölaki (521/2008) 9 luku 10 §.

22 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus henki- ja vahinkovakuutusyhtiön vastuuvelan laskennassa käytettävästä enimmäiskorosta (610/2008) 2 §.

Selvitys liikennevakuutuksen kannattavuudesta 2003–2012

30.12.2013

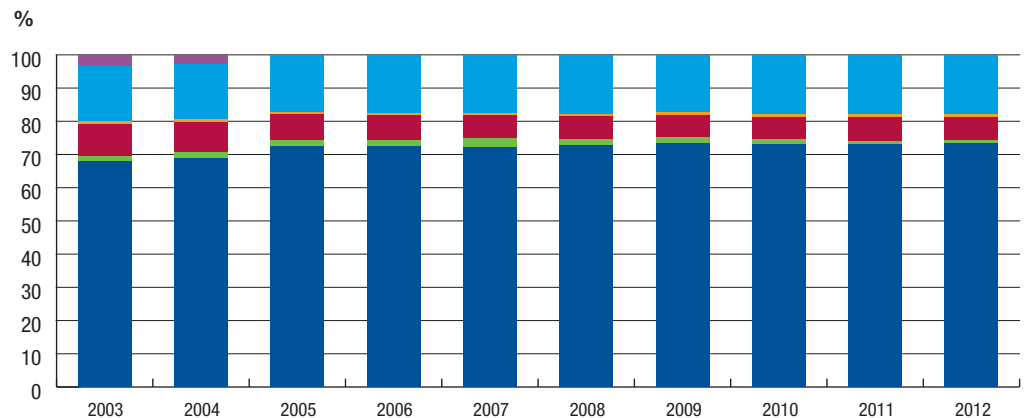
15 (15)

Liite 3

Taulukko 10. Vakuutusmaksun erittely (mukaan lukien Eta-yhtiöt)

Miljoonaa euroa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vakuutusmaksutulo	472,2	525,8	598,5	632,0	656,1	684,7	714,5	736,9	763,3	789,8
Luottotappiot	10,8	12,7	14,3	17,6	26,4	18,0	15,0	15,2	10,6	10,3
Jakojärjestelmä	68,0	69,4	65,3	64,6	61,5	65,3	66,6	68,8	77,0	76,5
Liikenneturvallisuusmaksu	5,9	6,3	6,0	6,8	6,3	7,0	7,0	7,2	7,3	7,6
Vakuutusmaksuvero	117,0	126,9	141,4	152,3	160,3	167,1	169,7	181,3	188,1	193,5
Sairaanhoitomaksu	22,7	21,9	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	696,6	762,9	825,9	873,7	910,6	942,2	972,8	1 009,4	1 046,3	1 077,7

Kuvio 5. Vakuutusmaksun jakauma

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Sairaanhoitomaksu	3 %	3 %								
Vakuutusmaksuvero	17 %	17 %	17 %	17 %	18 %	18 %	17 %	18 %	18 %	18 %
Liikenneturvallisuusmaksu	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Jakojärjestelmä	10 %	9 %	8 %	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %	7 %
Luottotappiot	2 %	2 %	2 %	2 %	3 %	2 %	2 %	2 %	1 %	1 %
Vakuutusmaksutulo	68 %	69 %	72 %	72 %	72 %	73 %	73 %	73 %	73 %	73 %